

Maqaalee Rabbii (Subhaanahu)-Kutaa 3.2

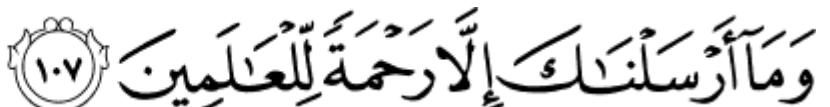
Description

C.Aasaara (buâ€™aa) rahmata gochuu irraa mulâ€™atuu

Kutaa darbe keessatti buâ€™aa rahmata Rabbii (subhaanahu) irraa mulâ€™atu ilaalle turre. Isaan keessaa qananii kaasne jirra. Qananii jalatti roobni, jijjiramni halkanii guyyaa, adeemsi aduu fi jiâ€™aa qananiwwan rahmata Isaa agarsiisanidha. Namni kanniiniti yoo sirritti xinxalli rahmanni Rabbiin ilma namaatiif godhe isaaf ifa taâ€™a. Ammas, asi gaditti qananiwwan armaan olii wanta caalu yoo itti xinxalle, daran rahmata Isaa ni hubata.

2.Kitaabban Buusuu fi Ergamtoota Erguu

Buâ€™aan rahmata Rabbii (Azza wa jalla) hundarra caalu kitaabban buusu fi ergamtoota erguu namoota qajeelchu fi dukkana keessaa gara ifaatti baasudha. Ergamtooni Rabbiin biraat ilmaan namaatiif rahmata. Rabbiin Guddaan Oltaâ€™e ni jedha:

â€œAalama hundaaf rahmata taasifne malee si hin erginee.â€ Suuratu Al-Anbiyah 21:107

Aalama jechuun namoota, jinni fi uumamtoota biroodha. Nabii Muhammad (SAW) jinnootaa fi namoota hundaaf rahmata taâ€™uun ergaman. Aakhiratti adabbii cimaa irraa baraaramanii Jannataan akka milkaaâ€™an garmalee fedhii cimaa waan qabaniif isaanif rahmata. Hadiisa Abu Hureyraan gabaase keessatti, namoonni gara Nabiyyii (SAW) dhufuu akkana jedhan: Yaa Ergamaa Rabbii! Mushrikoota irratti abaarsa kadhu (abaari).â€ Nabiyyinis ni jedhan, â€œAni abaaraa taâ€™ee hin ergamne, garuu rahmata taâ€™uun ergame.â€ [Sahih Muslim 2599](#)

Abaaru jechuun rahmata Rabbii irraa akka fagaatu kadhachuudha. Garuu Nabiyyiin namoonni hundi rahmata Rabbii akka argatan waan kajeelaniif namoota abaaru hin jaallatan.

Akkasumas, Qurâ€™aanni namootaaf rahmata:

لَنَا عَلَيْكَ الْكِتَبَ تَبَيَّنَتَا لِكُلِّ شَئٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

â€œWanta hundaaf addeessaa, Muslimotaaf qajeelfama, rahmataa fi gammachiisaa goonee Kitaaba sirratti buufne.â€ Suuratu An-Nahl 16:89

Yaa Muhammad (SAW) Kitaaba (Qurâ€TMaana) amaloota afuriin ibsamu sirratti buusne jirra:
Amala 1ffaa-Qurâ€TMaanni wanta hundaaf addeessaadha. Addeessaa jechuun wanta tokko kan ibsu fi ifa baasudha. Hunde amantii fi damee isaa, murtiwwan addunyaa Aakhirah fi wanta gabroonni itti hajaman hunda ni ibsa. Halaala fi haraamaa, gaarii fi badaa, mindaa fi adabbii fi kan biroo jechoota ifa taâ€TManiin addeessa.

Amala 2ffaa-Qajeelfama taâ€TMuu- Qurâ€TMaanni namoota gara daandii qajeelaatti qajeelcha. Daandiin qajeelaan kuni nama isa keessa deeme gammachuu fi Jannata qananiin guuttamtetti geessa.

Amala 3ffaa“ Qurâ€TMaanni kuni rahmata-kana jechuun buâ€TMaa rahmata Rabbii keessaa tokko. Isa keessa qajeelfama gara wanta isaan gammachiisuu fi milkeessutti qajeelchu waan godheef. Qurâ€TMaanni namootaaf qajeelfama taâ€TMuun gara beekumsa nama fayyaduu fi hojii gaariitti qajeelcha. Rahmata taâ€TMuun isaa immoo addunyaa fi Aakhiratti mindaa beekumsaa fi hojii kanarraa argamu akka argatan nama taasisa. Kanneen akka, qalbiin tasgabbaâ€TMu, sammuun beekumsaan bilchaachu fi guuttamu, akhlaaqni namaa toluu, rizqiin balâ€TMachuu fi Aakhiratti kabajaa fi mindaa guddaan milkaâ€TMudha.
Amala 4ffaa-Qurâ€TMaanni Muslimoota ajaja Gooftaa isaanitiif bulanii fi masakamaniif gammachiisa. [1] Gammachiisa jechuun oduu nama gammachiisu kan namatti himuudha. Qurâ€TMaanni warroota amananii fi hojii gaarii hojjataniif Jannani qananiin guuttamte akka jirtu ni hima. Kuni isaaniif gammachiisa taâ€TMuun hojii gaarii irratti akka jabaatan isaan taasisa.

Rahmata Rabbii (Subhaanahu) ilaalchisee imaamu ibn Al-Qayyim akkana jedha: â€œRahmata Isaatiin ergamtoota Isaa nuuf erge, kitaabban Isaa nuuf buuse, wallaalummaa irraa nu barsiissee, jallinna irraa gara qajeellinnaatti nu qajeelche, jaamu irraa [haqa] akka arginu nu taasise. Rahmata Isaatiin maqaalee, sifaata fi hojiwwan Isaa baruun Inni Gooftaa fi Tiksaa keenya akka taâ€TMee ni beekne. Rahmata Isaatiin wanta duraan hin beekne baranne, gara fooyyaâ€TMiinsa addunyaa fi amanti keenyaati nu qajeelcheâ€!â€ (Mukhtasar Al-Sawaaâ€TMiqil mursalati-2/123)

Ergamtoota erguun, kitaabban buusun, wanta ajajee fi dhoowwe isaan barsiisuun, wanta jibbuu fi jaallatu isaanitti beeksisuun qananiin hundarra guddaa fi olâ€TMaanaa taâ€TMeedha[2] Sababni isaas, qanani kanaan qalbiin ni jiraatti, tasgabbii fi boqonnaa argatti. Addunyaa Aakhiratti adabbii cimaa irraa baraaraman.

3-Rahmata Isaa irraa gabroota Isaatiif badii araaramuufi, balbala tawbaa isaaniif banuudha

Rahmata Isaatiin gabroota badii adda addaatti taranii yommuu gara Isaatti deebiâ€TMan, isaaniif ni araarama. Isaaniif araaramu jechuun badii isaanii ni dhoksa, gara fuunduraatti badii sanif isaan hin adabu. Qurâ€TMaana keessatti ni jedha:

â€œJedhi,â€ Yaa gabroottan kiyya kan lubbuu ofii irratti daangaa dabartan! Rahmata Rabbii irraa abdiin hin muratinaa. Dhugumatti Rabbiin balleessaa hundaa ni araarama. Inni Araaramaa, Rahmata godhaadha.â€ Suuratu Az-Zumar 39:53

Kana jechuun rahmata Isaatirraa abdii kutachuun harka keessaniin baditti of hin darbinaa. â€œBadiin keenya baayâ€™ate, hanqinni keenya walirra tuulame, karaan ittiin ofirraa oofanii fi deebisaniin hin jiru.â€ Jechuun abdii hin kutinaa. Sababa kanaan badii irra turtu, wanta Rabbii keessan dallansu siinqi godhattu. Garuu Rabbii keessan maqaalee arjoominna Isaatti akeekaniin beekaa [3]. Dhugumatti Rabbiin nama tawbatee fi araarama Isa kadhateef balleessaa hundaa ni araarama. Kanaafu, araarama kadhaa, isiniif araaramaati. Amanuu fi Isaaf ajajamuun gara Isaatti deebiâ€™aa, tawbaa keessan isin irraa qeebalaati.

Gabroota tawbataniif rahmata gochuun Isaa jecha Rasuulaa (SAW) keessatti ifa ni taâ€™a. Anas bin Maalik akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan: â€œRabbitiin isin keessaa nama gaala dhabee ergasi argatee gammaduu caalaa tawbaa nama tawbatetti gammada.â€ [Sahih Muslim](#)

Hadiisni kuni waan itti fufuuf hiika isaa haala kanaan haa dhiyeessinu: Namni tokko gaalaa nyaata fi dhugaati ofii itti feâ€™ee gammoojji namni keessa hin jiraanne keessa adda deema. Boqonnaa fudhachuuf muka takka jala ni rafa. Yommuu hiribaa dammaquu gaalattin nyaata fi dhugaati isaa fudhatte sokkite (badde). Hanga dheebun isatti jabaatutti ishii ni barbaade. Ergasiiakkana jedhe, â€œHanga duâ€™utti bakka duraan rafaa turetti deebiâ€™a.â€ Duâ€™uuf mataa isaa harka irra godhe. Garuu yeroo muraasan booda yommuu dammaqu, gaalli isaa galaa, nyaataa fi dhugaati isaa baadhatte isa bira dhaabbatte. Namtichi kuni garmalee gammade. Nama kana caalaa Rabbiin tawbaa gabricha Isaatti ni gammada.â€ [Sahih Muslim 2744](#)

Hadiisa kana keessa faayda baayâ€™etu jira. Akkuma namni gammoojji nama gubu keessatti gaala nyaataa fi dhugaati isaa baadhatte yommuu dhabuu, beelaa fi dheebun itti jabaatee duâ€™atti dhiyaate, namni Rabbiin irraa fagaates addunyaa tana keessatti ni raataâ€™a, rakkoon isatti cima. Yoo tawbatee gara Rabbii subhaanahu deebiâ€™e, rakkoon isaa ni hirâ€™ata. Namtichi armaan olii kuni osoo nyaata fi dhugaati dhabee silaa achumaan ni duâ€™aa ture. Namni zikrii Rabbii irraa fagaates qalbiin isaa ni duuti. Yoo gara Isaa deebiâ€™e immoo qalbiin isaa ni jiraatti. Namtichi kuni jirenya irraa erga abdii kutee booda lamuu carraa jiraachu argate. Wanta abdii irraa kutan lamuu argachuu caalaa gammachuun guddaan ni jiraa? Wanta tokko abdii irraa kutte ergasii wanta san yoo argatte garmalee garmalee gammaddaa mitii? Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa tawbaa nama gara Isaatti deebiâ€™e haala Isaaf maluun kana caalaa itti gammada. Kanaafu, namni rahmata Isaa irraa abdi kutuun badii keessa turuu hin qabu. Rabbiin ni jedha:

﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ أَنَّهُ وَمَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
جَهَنَّمَ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ وَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

â€œGooftaan keessan of irratti rahmata katabe: Namni isin keessaa wallaalummaan hamtuu hojjatee ergasii san booda tawbatee fi toltaa hojjate, dhugumatti Inni araaramaa rahmata godhaadha.â€ (suuratu Al-Anâ€™aam 6:54)

Gooftaan keessan gabroota Isaa badii hojjataniif rahmata akka godhuuf of irratti dirqama godhee fi Lawhal Mahfuuz keessatti katabee jira. Qabiyyeen rahmata kanaa: **â€œNamni isin keessaa wallaalummaan hamtuu hojjatee ergasii san booda tawbatee fi toltaa hojjate, dhugumatti Inni araaramaa rahmata godhaadha.â€**

Kana jechuun namni badii erga hojjatee booda badii san irraa buqqaâ€™ee fi gaabbee gara Rabbii deebiâ€™uun hojji gaggaarii hojjate fi wanta balleesse fooyyesse, Rabbiin isaaf ni araarama, rahmata godhaaf. Badii isaa ni haguugaaf, gara fuunduraatti isa hin adabu.

Kaafira malee eenyullee rahmata Isaa irraa abdii hin kutu. Qurâ€™aana keessatti:

﴿إِنَّهُ وَلَا يَأْيُسُ مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَفِرُونَ﴾

â€œDhugumatti, namoota kaafira taâ€™an malee eenyullee rahmata Rabbii irraa abdii hin kutu.â€ Suuratu Yuusuf 12:87

4-Musiibaa (Rakkoolee fi balaa adda addaa)

Yeroo baayâ€™ee rakkoo ykn musiiba namatti buâ€™u akka adabbiitti ilaalla. Garuu kuni yoo sirritti itti hin xinxallin dogongora guddaatti nama geessa. Walumaagalatti rakkoon nama tuqu wantoota sadii keessaa hin bahu. 1ffaa- Namoota qoruuf- nama amane yoo taâ€™e iimaana fi jabinna isaa ifatti baasun nama sobaa irra adda baafama. 2ffaa- Tarbiyah- kana jechuun guddisuuf, kunuunsu fi leenjisuuuf rakkoon nama tuqa. 3ffaa- Adabbiif- namni badii yoo itti fufee badii isaa irraa akka buqqaâ€™uuf rakkoon isatti rooba. Kunniin sadan hundi rahmata Rabbii agarsiisu. Iimaana kee jabeessu fi sadarkaa kee olkaasuf yoo si qoree fi qormaata irratti yoo si gargaare, rahmata Isaa hin agarsiisuu? Qormaata tokko malee sadarkaa gadi aanaa irra jiraachu wayya moo rakkoo adda addaatin qoramanii sadarkaan namaa ol kaâ€™uu wayyaa?

Ammas, badii hojjachu itti fufanii dhumarratti adabbi cimaa adabamu wayya moo badii irraa akka buqqaâ€™aniif rakkoon nama tuqu wayyaa? Qurâ€™aana keessatti ni jedha:

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدِينَ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

٢١

â€œDhugumatti, akka isaan deebiâ€™aniif adabbi guddaa dura adabbi xiqqaa isaan dhandhamsiifna.â€ Suuratu As-Sajdah 32:21

Adabbiin xiqaan rakkoolee, musiibaa, dhibee fi balaa adda addaa addunya tana keessatti nama muudataniidha. Adabbiin guddaan immoo adabbi Aakhiraati. Akka namoonni badii irraa buqqaâ€™uun gara Rabbii deebiâ€™anii amananii fi hojji gaggaarii hojjataniif, adabbi Aakhirah guddaa dura adabbi xiqqaa isaanitti buusa. Yoo isaan gara Isaatti deebiâ€™an, tawbaa isaanii irraa qeebalun isaanifi araarama, adabbi guddaa irraa isaan baraara. Dhugumatti kuni rahmata guddaadha.

Warroota amanan (muâ€™mintoota) irratti duniyaa ykn qabeenya itti dhphisa. Kuni maaliif taâ€™ee? Deebiin isaa:

Rabbiin rahmata Isaatiin akka isaan duniyatti tasgabbaâ€™un Aakhirah hin daganneef duniyaa tana karaa addaatin isaanitti dhiphisa ykn hanga murtaaâ€™a kennaaf. Addunyaan tuni iddo qormaata akka taate fi qananiin Aakhirah isaaniif irra caalaa akka taâ€™e akka beekaniif, addunyaan baayâ€™issee isaanitti gadi hin dhangalaasu. Muâ€™mintootaaf Jannata qananiin guuttamtetu jira. Kanaafu, Jannata tana gahuuf rakkolee fi qormaata adda addaa keessa darbuu qabu. Wanta irra guddaa fi turaa isaaniif kennuuf duniyaa baayâ€™issee isaanitti hin kenninee. Ossoo baayâ€™issee isaanitti kenne silaa Aakhirah qananiin guuttamte dagachuun addunyaan keessatti taru. Qurâ€™aanaa keessatti ni jedha:

﴿ وَلَوْبَسْطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزَلُ بِقَدْرٍ ﴾

﴿ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَيْرٌ بَصِيرٌ ﴾

â€œOssoo Rabbiin gabroota Isaatiif rizqii balâ€™issee, silaa dachii keessatti daangaa darbu turan. Garuu Inni wanta fedhe safaraan buusa. Dhugumatti, Inni gabroota Isaa keessa beekaa, Argaadha.â€ Suuratu Ash-Shuura 42:27

(Ossoo Rabbiin rizqii (soorata, qabeenya) gabroota Isaatiif garmalee balâ€™issee, silaa of-tuulu, badii adda addaa hojjatu, Isaaf ajajamu irraa ni garagalu, daangaa walirratti darbuu turan. Garuu wanta dhimma isaanii itti fooyyessuu fi daangaa akka hin dabarre isaan taasisu irraa wanta fedhe safaraan (likkiin) buusa. Wanta isaan gahuu isaaniif kenna. â€œInni gabroota Isaa keessa beekaa, Argaadha.â€ • Kamtu durummaa malee kan isaaf hin tolle, kamtu hiyyummaa malee kan isaaf hin tolle sirritti beeka. (Zaadul Masiir-fuula 1269)

Kitaabban wabii

Walillahi asmaaâ€™ul Husnaa fadâ€™uuhi bihaâ€™“ AbdulAziz bin Naasir Jali

[1] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi [13/628-629], Abdurahmaan Habanka, Tafsiiru Saâ€™di-fuula 518-519

[2] Asmaaâ€™ul Husnaa wa sifaatu ulaâ€™ fuula 19

[3] Tafsiir Saâ€™diyyi fuula 855

Date Created

August 25, 2019

Author

admin